

Ny Litteratur.

Altonaer Arbeiterstatistik. Veranstalet durch das Kgl. Com-
merz-Collegium zu Altona: I. Altonaer Arbeitslöhne 1891.
Hamburg 1893.

Det foreliggende lille Hefte er i Modsætning til de flere hidtil i Tyskland fremkomne statistiske Undersøgelser om Arbejdslønnen, der benytte beregnede Gennemsnit af de opgivne Lønningssatser, bygget paa Oplysninger om virkelig udbetalt Arbejds løn, og frembyder dobbelt Interesse derved, at der, saa at sige, derhos tillige er gjort Prøve paa Brugbarheden af de forskellige af ansete Statistikere givne Anvisninger paa Tilvejebringelse af en paalidelig Statistik om Arbejds løn, som samtidig undergives en Kritik, der viser, at de næsten alle skyde over Maalet ved at opstille For- dringer, som ikke kunne opfyldes. Overfor Dr. V. Böhmerts Fordring om at faa Aarsfortjenesten op- given, paavises det saaledes, at dette i Praxis kun lader sig gennemføre for de Arbejdere, der arbej- de Aaret rundt hos den samme Arbejdsgiver; men da disse naturligvis ere de dygtigste og bedste Arbejdere, vilde man ved at indskrænke Undersøgelsen til dem alene faa altfor høje Resultater. Ogsaa den mere be-

Ny Litteratur.

Altonaer Arbeiterstatistik. Veranstatlet durch das Kgl. Com-
merz-Collegium zu Altona: I. Altonaer Arbeitslöhne 1891.
Hamburg 1893.

Det foreliggende lille Hefte er i Modsætning til de flere hidtil i Tyskland fremkomne statistiske Undersøgelser om Arbejdslønnen, der benytte beregnede Gennemsnit af de opgivne Lønningssatser, bygget paa Oplysninger om virkelig udbetalt Arbejds løn, og frembyder dobbelt Interesse derved, at der, saa at sige, derhos tillige er gjort Prøve paa Brugbarheden af de forskellige af ansete Statistikere givne Anvisninger paa Tilvejebringelse af en paalidelig Statistik om Arbejds løn, som samtidig undergives en Kritik, der viser, at de næsten alle skyde over Maalet ved at opstille For- dringer, som ikke kunne opfyldes. Overfor Dr. V. Böhmerts Fordring om at faa Aarsfortjenesten op- given, paavises det saaledes, at dette i Praxis kun lader sig gennemføre for de Arbejdere, der arbej- de Aaret rundt hos den samme Arbejdsgiver; men da disse naturligvis ere de dygtigste og bedste Arbejdere, vilde man ved at indskrænke Undersøgelsen til dem alene faa altfor høje Resultater. Ogsaa den mere be-

vægelige Del af Arbejdsstyrken maa derfor medtages; men man maa da nøjes med at faa oplyst deres Fortjeneste hos den samme Arbejdsgiver, selv om de kun have arbejdet hos ham en Del af Aaret. Overhovedet kan man ikke faa alle de enkelte Arbejders virkelige Aarsfortjeneste og dermed deres økonomiske Kaar og Stilling oplyst ved Meddelelser fra Arbejdsgiverne; saadanne Oplysninger maatte tilvejebringes fra Arbejderne selv, men disse føre i Almindelighed ikke Bog over deres Indtægter.

Dernæst paavises det, at man, saa længe man er henvist til at hente sine Oplysninger fra Arbejdsgiverne, ikke tør overbebyrde disse med Spørgsmaal, som en Fabrikant, der gennemsnitlig sysselsætter t. Ex. 1000 Arbejdere, aldeles ikke kan indlade sig paa at besvare, allerede af den Grund, at en gennemsnitlig Arbejdsstyrke af 1000 Mand maaske omfatter en vextende Arbejderskare af ca. 2000 Mand i Aarets Løb. At anmode en saadan Fabrikant om at udfylde et særligt Kort med 17 Rubriker — som Böhmert har gjort Forslag til — for hver af disse 2000 Arbejdere, er at slaa hele Sagen ihjel.

De Principer, som ere fulgte ved Optagelsen af den foreliggende Lønningsstatistik, ere fornemmelig følgende:

Undersøgelsen omfatter kun de Virksomheder, som ere repræsenterede ved et større Antal Forretninger, fordi Medtagelsen af Virksomhedsgrene med kun en eller nogle faa Forretninger vilde være det samme som at meddele Offenligheden Besked om de enkelte Forretningers Forhold, hvad der vilde gøre Arbejdsgiverne utilbøjelige til at yde deres Medvirkning. Der-

hos medtoges kun saadanne Virksomheder, som høre til de saakaldte »Berufsgenossenschaft«, og kun saadanne Oplysninger forlangtes, som dog skulle afgives til disse, alene med Undtagelse af, at Arbejdernes Alder ogsaa ønskedes opgivet. Oplysningerne gaves paa Kort fra hver enkelt Arbejder; disse indeholdt følgende Rubriker til Udfyldning: 1. Arbejderens særlige Beskæftigelse indenfor den paagældende Bedrift; 2. Køn; 3. Alder; 4. Antal af Arbejdsdage; 5. Den for hele denne Tid udbetalte Løn; 6. »Altsaa gennemsnitlig Løn pr. Dag«; 7. Videre Bemærkninger efter Arbejdsgiverens Skøn.

Undersøgelsen omfatter derefter 120 Bedrifter, som tilhøre 8 Erhvervsgrupper og i Aarets Løb have beskæftiget i Alt 7693 Arbejdere. Ingen enkelt Bedrift beskæftigede mindre end 10 eller mere end 300 Arbejdere. De fordele sig saaledes paa de forskellige Industriegrene:

Jern- og Maskinindustri	16	Bedrifter
Træbearbejdnings-Industri	24	—
Læder-Industri	12	—
Papir-Industri	6	—
Bryggeri og Maltgøreri .	7	—
Mølle-Industri	4	—
Bygningshaandværk . .	43	—
Speditionsforretninger .	8	—

Man har forsøgt at inddele Arbejderne i 3 Grupper: 1) de til en særlig Virksomhed uddannede (»gelernte«) Arbejdere; 2) de almindelige, ikke uddannede (»ungelernte«) Arbejdere, og 3) de af Arbejdsgiverne til en særlig Funktion oplærte (»angelerte«) Arbejdere, som altsaa iøvrigt tilhøre den anden Klasse. I de

enkelte Industrigrene er Forholdet imellem disse tre Klasser meget forskelligt; medens saaledes i Maskinindustrien ikke mindre end 81 pCt. af Arbejderne tilhørte den første Klasse, talte denne i Træbearbejdningens Industrigrene kun 40 pCt.; i disse Virksomheder udgøre derimod de »oplærte« Arbejdere (3die Klasse) ikke mindre end 45 pCt., hvorimod denne Klasse saa godt som ikke forekommer i Garverierne, hvor 67 pCt. ere uddannede, 31 pCt. almindelige Arbejdere; i Bygningsindustrierne er Forholdet omtrent det samme (henholdsvis 62,5 og 34 pCt.). I alle Virksomheder tilsammen udgøre de uddannede Arbejdere lidt over Halvdelen (52,4 pCt.), de almindelige 38,3 pCt., medens 8,8 pCt. ere »oplærte« Arbejdere, $\frac{1}{2}$ pCt. Vægtere, Bude etc.

Der viser sig nu først en ret betydelig Forskel imellem de forskellige Industrigrene, hvad Arbejdslønens Højde angaar. I Jern- og Maskinindustrien erholdt saaledes knap 4 pCt. af Arbejderne mindre end 3 Rmk. om Dagen, medens henved 26 pCt. kom op over 5 Rmk. og 10 pCt. havde 3—5 Rmk. I Træbearbejdningens-Industrierne derimod havde henved 30 pCt. kun indtil 3 Rmk., og kun ca. 14 pCt. naaede op over 5 Rmk. Ugunstigst stille Forholdene sig i Papirindustrien, fordi der her beskæftiges mange kvindelige Arbejdere (381 overfor 117 mandlige; i alle de andre Erhverv findes ingen kvindelige Arbejdere opførte); her havde over 76 pCt. kun indtil 3 Rmk. og kun 1,4 pCt. kom op over 5 Rmk.

Men dernæst viser det sig naturligvis, at Lønnen er meget forskellig for de uddannede og de almindelige Arbejdere, og Uddannelsens økonomiske

Værdi udmaales ligefrem herved. Medens næsten alle de uddannede Arbejdere havde over 3 Rmk. om Dagen — kun 2 pCt. havde mindre —, og 30 pCt. af dem naaede over 5 Rmk., havde næsten Halvdelen (48,6 pCt.) af de almindelige Arbejdere kun indtil 3 Rmk., og kun $2\frac{1}{2}$ pCt. naaede op over 5 Rmk. For de »oplærte« Arbejdere stillede Forholdet sig noget gunstigere, idet over 10 pCt. af disse naaede op over 3 Rmk.

En interessant Tabel giver Oplysning om den Tid, de enkelte Arbejdere have haft Arbejde hos én og samme Arbejdsgiver. Tages alle Virksomheder under Et, var dette Tilfældet

for	1—10	Dage med	10,9	pCt.	} 40,3 pCt.
»	11—20	»	10	»	
»	21—30	»	8	»	
»	31—40	»	6,5	»	
»	41—50	»	4,9	»	
»	51—100	»	15,6	»	
»	101—200	»	14,5	»	
»	201—300	»	18,2	»	
over	300	»	11,2	»	

Tages imidlertid Fabrikindustrierne for sig, bliver Bevægeligheden lidt mindre, idet da kun lidt over 30 pCt. havde arbejdet indtil 50 Dage hos samme Arbejdsgiver, 33 pCt. derimod over 250 Dage. Alligevel viser der sig selv for disse en større Omskiften imellem forskellige Arbejdsgivere, end vistnok de fleste Udenforstaaende i Almindelighed tænke sig.